

Người Bắt Rắn Cuối Cùng

1
Lần ấy, tôi lên tỉnh cùng ông cháu thằng Tiên, bạn học của tôi. Đi chân mười lăm, mười sáu cây số nào có nghĩa lý gì, khi được dịp "lên tỉnh", lại chỉ đeo một cái bị cói trống trơn. Lúc về, bị cói sẽ đựng những thang thuốc bắc, nhưng mùi mẽ gì mấy cái gói lá khô, rễ khô thơm thơm, hăng hắc ấy. Bố tôi bệnh, tự kê đơn, viết mấy dòng chữ Hán loằng ngoằng đưa tôi đến cửa hiệu thuốc "Con trâu vàng" của "chú Sếnh" ở phố tỉnh.

Thằng Tiên hớn hờ bảo:

- Thế thì đằng ấy đi với tớ. Ông tớ mai mang hàng đến cửa hiệu chú Sếnh đấy!
- Cậu có đi à?
- ừ! Giỏ nặng, tớ đeo giúp ông vài quăng chứ!

Nói vậy, suốt chặng đường, Tiên đeo giỏ để ông đi tay không. Đôi lúc, thấy gương, tôi bảo Tiên nhặt khúc tre vương ở rệ cỏ, xỏ vào quai giỏ, hai đứa cùng khiêng. Thế mà còn nặng lặc lè. Nặng thì tôi không ngại, chỉ có ngán thứ đựng trong giỏ. Vì đó là giỏ đựng các loại rắn.

Ông thằng Tiên chuyên nghề bắt rắn: mật rắn, ông bán cho các hiệu thuốc bắc, còn thịt bán cho các hiệu "cao lâu". Nghề bắt rắn, theo ý tôi, là một nghề rừng rợn. Chụp được rắn bằng tay không, khi đó là một "gã" rắn độc, cắn chết người như bõn, bạn bảo lý thú à?

- Ông tớ bắt rắn nuôi cả nhà đấy. Chứ bố tớ đi bộ đội suốt, có gửi được đồng nào chớ kể.

Tôi biết hoàn cảnh gia đình Tiên khá rõ. Đúng như vậy. Bà nó, mẹ nó, mấy anh chị em thằng Tiên quả là sống nhờ nghề bắt rắn của ông nó thật. Tuy nhiên, không phải ngày nào cũng có thể bắt được rắn hoặc ngày nào cũng nên bắt rắn đâu. Những ngày ông Tiên nghỉ, vẫn có bà và mẹ Tiên kiếm miếng ăn bằng công kia, việc nọ thôi. Có điều là nhà nghèo, đồng tiền kiếm được cũng hiếm như nắng mưa đông vậy.

Ngồi trong sân hiệu thuốc bắc của chú Sếnh, tôi quên hẳn việc đi mua thuốc cho bố. Bây giờ, tôi chỉ còn mãi mê nhìn ông thằng Tiên với cái giỏ rắn. Ông im lặng, mới khẽ phẩy tay, đã thấy Tiên kéo lui tôi ngồi tránh xa giỏ rắn. Tiên thì thầm:

- Ngồi đây cũng rõ. Gần quá, "nó" mô hết chạy!

Nhưng Tiên lại đến phụ ông. Tiên đỡ cái đĩa men trắng bóng có hình vẽ rồng phượng xanh xanh chú Sếnh vừa đưa, đặt xuống nền gạch bông. Ông móc túi, lấy cái hộp sắt tròn, vốn dĩ là hộp đựng kẹo ho bạc hà, lúc này đựng thuốc Lào, đen thẫm, cho vào miệng, nhai nhai rồi nhả ra lòng bàn tay, xoa xoa xuất từ khuỷu tay đến mu bàn tay. Mùi thuốc Lào sực nức vừa đắng vừa ngái. Xoa tay xong, ông khẽ mở nắp giỏ, luôn vừa lột có bàn tay, và nhanh đến không kịp nhận ra như thế nào, ông đã lôi phụt một con rắn dài đến phát khiếp. Tôi kịp lùi bật ngửa, nghe rõ con hổ mang đang quần đuôi, hai nhánh đầu lưỡi liến lấu le le, mắt như hai hột đỗ xanh tròn thô lộ.

Thoáng, đuôi con hổ mang đã bị bàn chân ông dè nghiến. Cả cái cổ rắn khá to, nằm gọn trong bàn tay trái của ông - nói cho đúng, chỉ có hai ngón trỏ và cái, đang xiết chặt cổ rắn làm cho miệng ngoác rộng đỏ lòm, trông rõ hai bên nanh nhọn hoắt. Rồi, lại thoáng, đã thấy bàn tay phải của ông đưa ngọt một mũi dao lá lúa vào khoảng giữa bụng rắn. Máu rắn chưa kịp ứa ra, ông đã luồn một bông mật xanh thẫm trông như

một cái kẹo bạc hà xanh chưa bóc giấy bóng. Ông đặt chiếc mật rắn vào miệng đĩa men và nhìn chú Sênh đứng chứng kiến im lặng. Chỉ thấy chú Sênh gật, còn ông thả con hổ mang quần quai, trườn vào một cái giỏ không, để ở đấy từ lúc nào.

- à! giỏ của ông tới gửi đợt rắn trước. - Tiên nói cho tôi đỡ thắc mắc - Chốc ông đổi giỏ, đem rắn đã bóc mật, bán thịt cho "cao lâu".

Đến lượt một con cạp nong, khoanh vàng, khoanh xanh, khoanh đen, bị lôi ra. Con này vùng vẫy kịch liệt, nhưng rồi cũng chịu lép. Ông đếm bảy đợt từ tay cầm, lách mũi dao vào, và chiếc bong mật đã được lôi ra đặt bên cạnh chiếc thứ nhất.

Con thứ ba nhỏ hơn, xanh nâu, đầu trơn, tôi nhận ngay ra "dân" rắn nước. Nhưng phải đủ "bộ ba" mật của ba loại rắn như vậy, chú Sênh mới công nhận là đủ tiêu chuẩn cho một đơn vị thuốc "Tam xà đờm" gia truyền của hiệu chú.

- Người ta gọi "Tam xà đờm" là thứ thuốc ho có ba mật rắn. - Về nhà tôi được bố nói cho biết - Ba chiếc mật mà con nhìn thấy là một bộ. Bôi bộ mật và vỏ quýt phơi đã khô, sấy cong, tán ra, thành một thứ bột thuốc, trị bệnh ho. Đó là loại thuốc gia truyền của chú Sênh đấy!

Có một điều tôi băn khoăn mãi dù thằng Tiên đã nói rõ ông nó không có bùa phép gì cả, chỉ có một cái lọ con đựng thuốc trị nọc rắn nếu chẳng may "nó" bập phải thì bôi vào ngay. Nhưng hiếm xảy chuyện gì với ông thằng Tiên.

- Ông tớ cứ nhắm đầu là trúng đó, tuy có lúc trong hang rắn lại chỉ có cua. Và ở lỗ cua lại tòi ra một chàng rắn to tổ bố! Nhưng có rắn thì đừng hòng con nào thoát!

Những ngày giá rét, rắn núp trong hang, ông đeo giỏ, giắt thêm ông điều cày, ve vẩy một cái nùn rơm toả khói, men ruộng, tìm lỗ rắn. Rét căm căm, ông chỉ có một manh áo nâu, thắt phía ngoài áo một sợi dây chấu.

Trời nóng nực vẫn giỏ, vẫn ông điều và nùn rơm âm ỉ lửa, quần cộc, không áo, ông đi...

Tiên cũng hay theo ông, cũng "tóm" được rắn, có khi "vớ" phải một con dài cả sải tay, có ông giúp sức mới bắt được.

- Không khiếp à?

- Sợ mất mật ấy chứ! Rồi quen tuốt! - Nó nói ngon như không.

Nhưng, hôm đó, cách một thửa ruộng chỗ ông thằng Tiên bắt rắn, có cái Sen đi mò cua. Mẹ cái Sen mệt, nói thật, là sốt li bì, Sen phải đi bắt cua, kiếm tiền mua gạo nấu cháo. Nó nghỉ học mấy buổi rồi. Bọn tôi cũng định tới thăm mẹ cái Sen và giúp nó một việc gì đó như nhắc lại các bài học nó thiếu chẳng hạn. Ai ngờ, bọn tôi không đến nhà Sen để làm mấy việc như vậy mà chính là thăm nó bị ngã treo chân. Nhưng cũng phải thăm nó sau, chứ một việc khác xảy ra buồn thảm hơn lại do cái Sen gây nên chuyện.

Hôm đó, cái Sen đang chọc lỗ cua, vừa thò tay vào toan nhón một con cua đồng thì một con rắn hổ lửa ở chính cái lỗ cua đó vọt ra. Cái Sen kêu rú, bỏ chạy thực mạng.

Ông thằng Tiên ở khoảnh ruộng ngay gần bên, nghe tiếng rú của cái Sen, quay phắt lại và nhảy bổ tới. Ông đã nhìn thấy con hổ lửa đang quăng theo cái Sen. Chỉ cần ba sải chân, ông đã đuổi kịp con rắn độc. Nhưng chúng chính lúc ấy cái Sen ngã sòng xoài. Con rắn uốn lên sắp sửa chúc đầu xuống thì ông thằng Tiên chồm tới. Ông chop ngang cổ rắn, nhưng do quá vội vàng để cứu cái Sen, ông vồ hụt. Con hổ lửa mổ trúng ngay bắp tay ông. Tuy bị rắn cắn, ông vẫn nhào người, chịch bằng được cổ rắn, bóp chặt. Và ông còn kêu:

- Chạy... đi... cháu!

Cái Sen trật khớp chân, cố đứng lên lại bệt xuống. Nó lê ra xa hơn một chút thôi, và nhìn lại, nước mắt đầm đìa.

Ông thằng Tiên nằm sóng xoài trên đất ruộng, người tím tái, một tay vẫn giữ rịt cổ con rắn, cái đuôi rắn còn quật quật, vòng vèo...

Tôi còn lên tỉnh mấy lần nữa để mua thuốc ở cửa hiệu chú Sênh cho bố tôi. Nhưng chặng đường mười lăm, mười sáu cây số ấy dường như dài gấp bao nhiêu lần, chỉ xách có mấy thang thuốc bắc mà sao trĩu cả tay.

Suốt chặng đường đi và về, lúc nào hình ảnh ông thằng Tiên và giỏ rắn nặng lặc lè cứ hiện rõ trước mắt tôi. Bây giờ muốn khiêng giỏ rắn ấy cũng không được nữa. Thằng Tiên không thích nổi nghề ông.

Sau cái chết vì rắn cắn của ông, thằng Tiên biết chính ông nó là người bắt rắn cuối cùng ở cái xã miền trung du hẻo lánh....